

ВАРНЕНСКИ ОКРЪЖЕНЪ ВЪСТЪ.

ИЗДАВА ВАРНЕНСКАТА ОКРЪЖНА ПОСТОЯННА КОМИСИЯ.

Излиза най-малко три пъти въ мѣсеца.
Абонаментъ 2 лева годишно, 1 левъ за 6 мѣсеца,
на общинитѣ, училищата, кръжнитѣ, хотелитѣ и
кафенетата въ окръга — безплатно.

Всичко що се отнася до вѣстника да се изпраща
до: Постоянната Комисия — Варна.

За обявления общински и такива отъ дру-
ждения се плаща: за I стр. 0.4 ст. на дума, а въ
другитѣ оставащи страници по 0.3 ст. на дума.

Обявления и реклами отъ частни лица, се прие-
матъ за печатъ при износни условия.

Официаленъ отдѣлъ.

Варненска
Окръжна Постоянна Комисия
№ 1446
25. IV. 1915 год.
ВАРНА.

ОКРЪЖНО

До г. г. Сел. Общинскитѣ
Кметове.
Въ окръга.

Постоянната комисия съглежда:

1. Че отъ извѣстно врѣме насамъ селско
общинскитѣ управления въ окръга съ малко
изключения, съ своята си немарливостъ и не-
бръжностъ, не отговарятъ на врѣме на разни
прѣписки и запитвания и ставатъ причина да
се спъва правилния ходъ на канцеларската
работа, а знайно е добръ, че Постоянната Ко-
мисия е едно отъ учрежденията, на които се
възлагатъ съгласно законитѣ на страната и
отъ държавата редъ прѣдприятія, които спо-
редъ естеството си иматъ свои опрѣдѣлени
врѣмена и даже срокове, а споредъ нуждата
изискватъ се и по бързи отговори.

2. Че издаватъ разни свидѣтелства и удо-
стовѣрения за сѣмейно положение и материално
състояние, било за безплатно лѣкуване, било
за други нужди съ невѣрно съдържанне, ка-
къвто е конкретния случай: Бѣлевското сел.
общ. управление издава свидѣтелство № 131
отъ 17. I 1915 год. на Колю Ивановъ въ
с. Марково, удостовѣряюще, че сѣмейството
му се състои отъ 6 члена, съ означение по-
дробно имената и възрастта нѣхъ и че при-
тежава 13.5 дек. ниви 1.5 дек. лозя опѣнени
за 600 лева, въ другъ случай сѣщото общ.

управление е пдало на сѣшня Колю Ивановъ
свидѣтелство подъ № 820 отъ 11 априлъ
с. г., удостовѣряюще че сѣмейството му се
състои отъ 11 члена и че не притежава ни-
какви движими и недвижими имоти. Пята се
сега за три мѣсеца врѣме какъ е възможно
да се измѣни сѣмейното положение и мате-
риалното състояние на едно и сѣщо лице.
Явно е че общ. управление при издаването
на тия двѣ свидѣтелства много прѣзъ прѣсти
е погледнало безъ да е прѣсѣтнало че съ
това подпада подъ углавно наказание.

3. Че мнозина секр. бирници не прѣдста-
вяватъ на врѣме за провѣрка главнитѣ си
общински и училищни отчети, при всичко че
за това има опрѣдѣленъ срокъ — чл. 77 отъ
закона за селскитѣ общини.

4. Че много кметове и секр.-бирници не-
хайствуватъ къмъ училищата и училищното
дѣло и редъ други задължения и отговорности
които закона и правилника за сел. общини
имъ налагатъ.

Прѣдъ видъ на това обръщаме вниманието
на г. г. сел. общ. кметове и секр.-бирници,
за въ бъдаще да внимнатъ по добръ въ ра-
ботата си и да бждатъ по акуратни въ изпъл-
неннето на своитѣ служебни обязанности, като:
отговарятъ на врѣме на разнитѣ прѣписки,
които пост. комисия нѣхъ отправя; да прѣд-
ставляватъ на врѣме за провѣрка главнитѣ
общински и училищни отчети за изтеклитѣ
бюджетни упражнения; когато издаватъ сви-
дѣтелства и удостовѣрения за бѣдностъ, било
за лѣкуване, било за други нужди, да се

излага въ тѣхъ точно сѣмейното положение на лицето спорѣдъ сѣмейнитѣ книги и материалното му състояние споредъ основнитѣ данъчни книги; да бѣдатъ по акуратни въ своитѣ обязанности и задължения нѣмъ училищното дѣло и пр., като ги прѣдупрѣждаваме, че спрѣмо нехайствуицѣ безмилостно ще се приспособява чл. чл. 58 и 77 отъ закона за сел. общини, а спрѣмо провинилитѣ се, споредъ случая, ще се иска и тѣхното наказание.

зам. Прѣдседателъ: Д. Вълкановъ

Секр.-бирникъ: Ст. Калдърѣмовъ

Варненска **ОКРЪЖНО** Тв. бързо
Окръжна Поставна Комисия
№ 1537
29. IV. 1915 год.
ВАРНА.
До г. г. Общинскитѣ
Кметове въ округа.

Мнозина отъ г. г. общинскитѣ кметове и до сега още не сѣ прѣдставили въ Комисията прѣписи отъ утвърденитѣ общински и училищни бюджети за н. г. което тѣ, отдавна трѣбваше да сторятъ това.

Прѣдъ видъ на горното, поканватъ се г. г. кметовѣ въ срокъ отъ десетъ дни отъ денятъ на получаванне настоящето, да прѣдставятъ въ комисията въпроснитѣ прѣписи, иначе ще се поиска най-строгото имъ наказание.

зам. Прѣдседателъ: Д. Вълкановъ

Секр.-бирникъ: Ст. Калдърѣмовъ

Варненска **ОКРЪЖНО**
Окръжна Поставна Комисия
№ 1498
28. IV. 1915 год.
ВАРНА.
До г. г. кметовѣ при
селскитѣ и градски общини
въ округа.

Въпрѣки окръжното прѣдписанне на комисията отъ 26-й Априлой 1912 год. № 1574 напечатано въ Окр. вѣстникъ брой № 8, г. г. кметовѣ въ округа продължаватъ да изпращатъ въ комисията ухапанитѣ отъ бѣсни животни лица безъ срѣдства.

Понеже комисията неразполага съ достатъчни срѣдства отъ една страна и отъ друга — въ общ. бюджети, по § 17 има прѣвидено специаленъ кредитъ за тая цѣль, то

умоляватъ се г. г. кметовѣ, когато изпращатъ такива лица да ги снабдяватъ съ достатъчни срѣдства.

Освенъ това въ издаденитѣ имъ свѣдѣтелства за бѣдностъ, изрично да споменаватъ съ какви парични срѣдства сѣ снабдени отъ общинската каса.

зам. Прѣдседателъ: Д. Вълкановъ

Секр.-бирникъ: Ст. Калдърѣмовъ

Варненски **ОКРЪЖНО**
Окръженъ Ветер. Лѣкаръ
№ 385
24. IV. 1915 год.
ВАРНА.
До г. г. Общинскитѣ Кметове
въ округа.
За свѣдѣние на г. г. Окол. Ветер.
Лѣкари и Участ. Ветер. Фелдшери.

Съгласно окръжното на Министерството на Земледѣието и Държавнитѣ Имоти (отдѣление ветеринарно-скотовѣдно) отъ 20 того подъ № 1890 съобщавамъ, че исканитѣ свѣдѣния съ окръжно № 3170 отъ 4 юний м. год. да не се изпращатъ всѣки мѣсецъ свѣдѣния за числото на закланни добитѣкъ, а се оставятъ за годишнитѣ рапорти на ветеринар. лѣкари. За това цѣкъ да се слѣди шото регистритѣ въ общинитѣ, въ които ще се вписватъ закланитѣ глави добитѣкъ и число на вгр. месо, споредъ сѣщото окръжно да се водятъ най-редовно.

Варн. Окр. Ветер. Лѣкаръ: Д-ръ Ст. К. Тюлевъ.

Варненски **ОКРЪЖНО**
Окръженъ Ветер. Лѣкаръ
№ 405
28. IV. 1915 год.
ВАРНА.
До г. г. Провадийския окол.
ветер. лѣкаръ, и уч. ветеринар.
фелдшери въ района на която
има открити жрѣбцови станции.

За да може да се държатъ точни свѣдѣния и въ окр. канцелария за числото на покртитѣ частни кобили въ всѣка сѣчна станция въ округа, мѣстопроизхождението на сѣшитѣ кобили и пр. Заповѣдвамъ, на краи на всѣки мѣсецъ уч. ветер. фелдшери да взематъ отъ коняритѣ на станциитѣ най-точни свѣдѣния за числото и мѣстопроизхождението на покртитѣ кобили мѣсечно отъ началото на сезона, като указватъ въ сѣшитѣ, колко сѣ дошли, повърнати, колко сѣ малки кончета —

приходи отъ държав. жръбци, отъ кой жръбецъ, на коя станция и тия свѣденія да ми се прѣдставятъ редовно въ началото на всѣки мѣсецъ по надлъженъ редъ.

Варн. Окр. Ветер. Лѣкаръ: Д-ръ Ст. К. Тюлевъ.

Неофициаленъ отдѣлъ.

Софийско Градско Общинско Управление
(Отдѣленіе — Санитарно).

Заповѣдь

№ 2218

гр. София, 30 Декември 1914 год.

За да се гарантиратъ произхождението отъ здравъ добитѣкъ и доброкачествеността на внасяното за продажба въ Столицата отъ странство и отъ провинцията различно консервирано месо, на основание пунктъ 30 отъ чл. 64 отъ „Закона за Градскитѣ Общини“ и чл. 85 отъ „Закона за Санитарно-Ветеринарната Служба и Полиция“,

Заповѣдвамъ:

1) Внасянитѣ отъ странство и отъ провинцията: шумки, пушени филета, салами, луканки, суджуци, пастърма и др. трѣбва да се придружаватъ съ свидѣтелства отъ мѣстнитѣ санитарно-ветеринарни власти, въ които да се удостоверява, както вида и количеството на внесенія консервъ и отъ какво месо е приготвенъ, тъй и че месото произхожда отъ здравъ добитѣкъ.

2) Въ санитарно-ветеринарнитѣ свидѣтелства за внасянитѣ отъ странство или отъ провинцията чисто свински или смѣсени съ говеждо или овчо месо консерви: шумки, пушени филета, салами, луканки, суджуци, пастърма и др. непременно ще се удостоверява, че месото на закланитѣ свине, отъ което сѫ приготвени консервитѣ, е трихископирано и намѣрено здраво.

3) Всѣка партия отъ внесенитѣ отъ странство или отъ провинцията означени по-горѣ месни консерви ще се отнася отъ притежате-

ля въ Общинския покритъ пазаръ заедно съ придружаващото санитарно-ветеринарно свидѣтелство, гдѣто консервитѣ ще се прѣглеждатъ отъ Началника на Химическата Лаборатория, Управителя на покрития пазаръ и Общинския ветеринаренъ лѣкаръ по санитарно-ветеринарната служба въ града и намѣренитѣ доброкачествени и произходящи, съгласно санитарно ветеринарнитѣ свидѣтелства, отъ здравъ добитѣкъ и трихископирани свине ще се освобождаватъ за продажба въ града, слѣдъ маркиране отъ Управленіето на покрития пазаръ и санитарно ветеринарната служба въ града всѣки какъ чрѣзъ залѣпване на специална марка, която ще носи печата на Управленіето на покрития пазаръ и датата на прѣглежданіето. Прѣглежданіето и маркираніето отъ Общинскитѣ Санитарни органи ще се извършва безплатно. Санитарно-ветеринарнитѣ свидѣтелства ще се задържатъ въ управленіето на покрития пазаръ.

4) Намѣренитѣ при прѣглежданіето или химически анализъ недоброкачествени и негодни за ядене месни консерви, както и консерви, които не се придружаватъ съ санитарно-ветеринарни свидѣтелства, съгласно пунктове 1 и 2 отъ настоящата ми заповѣдь, ще се конфискуватъ и съ тѣхъ ще се постъпва съгласно чл. чл. 11 и 12 отъ закона за санитарно-ветеринарния надзоръ върху хранителнитѣ и питейни вещества и съгласно чл. 138 отъ правилника за столицната санитарна служба.

5) Сѫщо тъй ще се конфискуватъ всичкитѣ месни консерви, внесени отъ странство или провинцията, които се продаватъ въ магазинитѣ или пазара, безъ да сѫ прѣдварително прѣгледани и маркирани съгласно нарежданіето въ пунктове I, II и III на настоящата ми заповѣдь.

6) Маркираніето на внесенитѣ отъ странство или отъ провинцията шумки, филета, салами, салами, луканки, суджуци, пастърма и др. не ги освобождава отъ повелѣющъ санитаренъ контролъ при продажбата имъ въ магазинитѣ и на пазара, гдѣто тѣзи продукти съ течение на врѣмето могатъ да се развалятъ и да станатъ негодни за консумиране.

7) Настоящата ми заповѣдь влиза въ сила слѣдъ единъ мѣсецъ отъ датата на публикуваніето ѝ.

8) Въ управлението на покритиятъ пазаръ ще се води специална книга, въ която ще се отбѣлѣзватъ партидитѣ на прѣгледанитѣ внесени консервирани меса и тѣхното произхождение, а също и резултата отъ прѣглеждането и анализа, а съставенитѣ актове за нарушенията на настоящата ми заповѣдъ, както и за конфискуването, унищожението или денатурирането на внесени недоброкачествени или непридружени съ санитарно-ветеринарни свидетелства месни продукти, ще ми се прѣдставяватъ своеврѣменно.

9) Слѣденето за точното изпълнение на настоящата ми заповѣдъ възлагамъ на участковата санитарна служба и санитарно-ветеринарната служба въ града, а полицейскитѣ власти по разпореждането на Градоначалството ще оказватъ нужното съдѣйствие.

Кметъ: П. ТЕОДОРОВЪ.

Извлечение

Отъ специалния рапортъ на Варне. окр. ветер. лѣкаръ до Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, подъ № 250 отъ 6./III. т. 1915 год. по общинската санитарно-ветеринарна служба.

История. Градската ветеринарно-санитарна служба въ окръга е започнала да се изпълнява редовно, както това се вижда отъ отчетитѣ на г. г. Ветеринарнитѣ Лѣкари, отъ тогава отъ кога то респективното министерство турни начало да назначава въ окръжнитѣ и околийскитѣ центрове титулярни ветеринарни лѣкари.

а) Въ гр. Варна първоначално тая служба се изпълнява отъ Окр. Ветеринаренъ Лѣкаръ въ помощъ отъ единъ титуларенъ фелдшеръ, а послѣ, прогресивно съ развитието на службата и нуждата на града, общината е била принудена да назначи и титуларенъ Ветеринаренъ Лѣкаръ, която служба и по настоящемъ се изпълнява отъ такъвъ съ единъ само помощникъ — ветеринаренъ фелдшеръ.

б) Гр. Провадия. За пръвъ пътъ въ тоя градъ е назначенъ ветеринаренъ персоналъ прѣзъ 1897 год.

в) Въ с. Ново-Село ветеринаренъ персоналъ е назначенъ едва прѣзъ 1905 год.

г) Въ останалитѣ голѣми селско-общински центрове Рѣка Девня въ 1901 г.; с. Козлуджа въ 1914 г. и с. Сиделъ въ същата 1914 год.

Съ изключение на гр. Варна, въ всичкитѣ други общини отъ начало и до сега службата се изпълнява врѣменно отъ респективнитѣ държавни-околийски ветеринарни лѣкари и съ помощта на подвѣдомственитѣ имъ участкови ветеринарни фелдшери.

Първоначално общинскитѣ съвѣти сж гледали на тая служба много едностранчиво — като на служба излишна и отказваха да вписватъ въ бюджетнитѣ си нуждитѣ кредитѣ за издържката на ветеринаренъ персоналъ. Съшитѣ съвѣти се опираха на разбирането си какво държавнитѣ ветеринарни лѣкари и фелдшери по длъжностъ сж обязани да изпълняватъ и общинската санитарно-ветеринарна служба, макаръ и да имаше за това специално законоположение правилника за прѣглеждането добитѣка за клане, месото и пр., — което изрично урѣждаше тая материя. Слѣдователно, чрѣзъ въздѣйствуване върху общинскитѣ съвѣтници, ветеринарнитѣ лѣкари на държавна служба трѣбваше да урѣждатъ тая служба; и благодарение на енергично водената борба, отчасти е постигнато урѣждането ѝ.

При изпълнението на службата, отъ начало дори и до сега, персонала срѣща голѣми спънки, особено кога то въпроса се касае по урѣждането на службата въ извѣстно направление — да се подобри извѣстенъ по нея отраслъ като напр. подобающия редъ въ общинскитѣ кланици, прѣгледа на добитѣка за клане, при живѣ, провѣрката за правоспособностъ, патнитѣ листова за произхождението и здравнето на добитѣка, конфискуването на месото въ кланицитѣ по причина на недоброкачественостъ, обѣзщетението на притѣжателятѣ на добитѣка и месото, контролата на млѣкото и суровитѣ му производения, туберкулинизацията на добитѣка за млѣко, постройки за модерни кланици, млесопродавницѣ, халя, пазари за добитѣкъ, предлагането на санитарно-ветеринарната полиция въ свързка съ прѣследването на епизоотитѣ особено бѣсътъ и туберкулозата. Горното се дължи още

и на това, че и до сега нѣма издадени въ страната законоположения, които ясно и опрѣделено да урѣждатъ задълженията и отговорността на общинитѣ въ това отношение.

Както се каза и по горѣ, благодарение личнитѣ качества на държавнитѣ ветеринарни лѣкари, като независими отъ общинитѣ, и дѣятелността имъ въ качество членове на гигиеническитѣ съвѣти, тѣ можаха да въздѣйствуватъ за прѣдвиждане въ общинскитѣ бюджети на специални кредити съгласно законоположението (чл. 45 и 47 отъ Закона за Санитар.-ветер. служба и полиция).

На първо врѣме, назначаването на завѣдующия ветеринаренъ персоналъ е имало за цѣль щото той персоналъ да изпълнява службата само по отношение прѣгледа на добитъка за клане и месото му и контрола надъ пазаритѣ за покупко-продажбата на добитъка, тъй като по състава си той не е ималъ физическа възможностъ да я обслужва въ всичкитѣ ѝ направления.

Въ заключение може да се каже, че развитието на общинската санитарно-ветеринарна служба първоначално се е развивала доста трудно по причина, както споменахъ по горѣ: а) по нехайството на общинскитѣ съвѣти, б) по липса на общински сръдства и в) по недостатъчностъ на ветеринаренъ персоналъ.

Сегашното положение на общинската санитарно-ветеринарна служба. Въ гр. Провадия и по голѣмитѣ общински центрове, които съвпадатъ въ участъцитѣ на ветеринарнитѣ фелдшери, тая служба по настоящемъ се изпълнява отъ респективнитѣ държавни ветеринарни лѣкари и подведомственнитѣ имъ фелдшери. Титуляренъ лѣкаръ има само въ гр. Варна съ единъ фелдшеръ. При наличността на така много голѣмитѣ задължения по приямата си служба, изпълняющия и общинската служба персоналъ неможе напълно да изпълни и да обслужва както би трѣбвало задълженията си по нея, за това налага се щото за въ бъдеще общинитѣ да прѣведатъ редовно въ бюджетитѣ си кредити за титулярни лѣкари и фелдшери, а специално Варненската община да прѣведи длъжностъ на още единъ лѣкаръ и трима ветеринарни фелдшери, та да могатъ да завѣждатъ и изпълняватъ напълно службата по прѣследване на епизоотитѣ, контрола на млѣчния добитъкъ,

млѣкото и съставитѣ продукти, като единъ отъ лѣкаритѣ остане да завѣжда изключително службата въ скотобойната и контрола на месопродавницитѣ и работилницитѣ за приготвяване на мѣсни консерви. Бъвъ горното подобрене на персонала и службата по разнитѣ сервиси въ градскитѣ общини въ окръга, неможе да се очаква въ бъдеще запазването на народното здравие. Независимо отъ материалното подобрене на лѣкарския и фелшерския персоналъ, общинскитѣ съвѣти трѣбва да дадатъ още на тоя персоналъ подходящи за цѣльта помѣщения съ нуждитѣ при тѣхъ удобства и потребности, — кредити, които сѫ необходими за изпълнението на всѣка една служба по отдѣлно. До сега въ туй направление не е направено почти нищо, вслѣдствие на което и разнитѣ сервиси на общинската служба немогатъ да се урѣдятъ.

Кланичното дѣло. Клането на добитъка за месо се извършва въ гр. Варна и Провадия въ общински кланици. Тия заведенія сѫ построени по крайнитѣ на града, въ подходящи за цѣльта мѣста. Частни кланици въ окръга нѣма, освѣнъ при работилницитѣ за мѣсни консерви въ гр. Варна, така нареченитѣ „салхани“. Освѣнъ кланицата въ Варна, въ другитѣ мѣста помѣщенията за тѣхъ сѫ далѣче да удовлетвориватъ поне най елементарнитѣ нужди както на службата, така и на гигиеническитѣ условия. Постройката имъ е отъ паянтови и смѣсенъ материалъ, липсва имъ чиста вода, канали за изтичане и пр. вслѣдствие на което образуватъ се лоши мирисии, нечистотии и локви отъ разлагающа се материя. Ожитѣ сѫ лишени отъ огради; нѣматъ пристройки за клане на свини съ необходимитѣ приспособления и сегашното имъ положение не прѣдставлява друго освѣнъ кжтоже въ които се коли добитъкъ и свѣрталина на безсугупански кучета. Постройкитѣ сѫ врѣмешни. Респективнитѣ общини никакъ не се грижатъ за да направятъ нищо съ цѣль да гарантиратъ обществената хигиена — отъ една страна, а отъ друга — да дадатъ нуждитѣ удобства които се налагатъ за редовностъ, макаръ тия заведенія ежегодно да даватъ на общинската каса сравнително голѣмъ доходъ отъ кръвинната.

Единствената въ окръга кланица която да отговаря отчасти на назначението си е, тая

въ гр. Варна, построена временно, намираща се южно отъ града до самия брягъ на морето, възлѣ отъ басейна на пристанището. Около кланицата има пристройки и други постройките съ назначеніе за чистене на червата, вътрешнитѣ органи, отдѣление за стерилизиране на полугоднитѣ меса, дървени огради за затваряне на свини и дребенъ рогатъ добитѣкъ, оборъ за едъръ рогатъ добитѣкъ и единъ павилонъ отгѣденъ за почивка и храненето на работницитѣ. Клането се извършва въ два отдѣлни помѣщения, едното отъ които е съ по обширна зала за клане на едъръ и дребенъ рогатъ добитѣкъ, а другото — за клане и шавене на свини. Всички тия постройките и пристройки сж отъ тухлена направа, а залата за клане на едъръ и дребенъ рогатъ добитѣкъ е построена отъ дървенъ материалъ.

Размѣритѣ на помѣщеніята се виждатъ въ скицата приложена къмъ отчета на Варненския общ. ветеринаренъ лѣкаръ. Състоянието на съобщителнитѣ пътища между кланицата и градътъ сж много занемарени. Вътрѣ въ кланицата и въ двора ѝ е прекарана доброкачествена и въ достатъчно количество вода. Месата които се бракуватъ, оставатъ се временно въ специално приспособено отдѣление, отъ гдѣто послѣ се изнасятъ на възлѣ и се заравятъ въ дълбоки ями около кланицата, прѣдварително обеззаразени. Подовѣтъ и на двѣтѣ отдѣлення за клане сж бетонирани. Приспособленіята за манипулация сж механически и достатъчно удовлетворителни. За унищожаването на негодното месо общината е доставила прѣзъ 1910 год. специаленъ апаратъ за горѣние система Растеля, Милано, обаче той и до днесъ не е настаненъ за да функционира; за полугодното пѣкъ месо е инсталирано специаленъ стерилизаторъ система Херманъ Рохбергъ, Берлинъ, съ който слѣдъ като се стерилизира месото, разпродава се на бѣдното население, на самото мѣсто, по цѣна до 70 ст. килограма.

Застраховка на поддѣжания за клане добитѣкъ не съществува, по причина че дружеството което би могло да поеме този рискъ нѣма. Конфискуванитѣ меса се обѣзщетаватъ отъ самата община въ размѣръ който е билъ винаги недостатъченъ и редовно неизплащанъ, а това послѣдното именно обстоятелство е

давало поводъ на чести недоволства и неприятности между контролния лѣкаръ и месо-продавцитѣ. Прѣнасянето на месото първоначално се извършваше чрѣзъ разнасяне на кобилици, а сега чрѣзъ обковани извѣтрѣ съ цигски и покрити отгорѣ съ бризентъ кола, обаче все таки неудобни за запазване на месото отъ умърсяване.

При всѣка кланица, за да се пази редътъ и за контрола върху правособственността на добитѣка, има назначенъ специаленъ общински надзирателъ и полицейски стражаръ, а въ Варна провѣрката на питеизащитѣ билети се извършва отъ ветеринарния персоналъ. Правилникъ за вътрѣшния редъ по кланицитѣ нѣма, а службата се извършва по заповѣди издавани отъ кметствата. Въ всѣка кланица напоследѣтъ започна да се води по имененъ регистръ за всѣки месопродателъ, съ обозначеніе на датата, видѣтъ на закланото добиче, № на билета; пѣтния листъ или общинското свидетѣлство, свидетѣлство за правособственността на дребния добитѣкъ, количеството на полученото месо, констатираната болестъ, количеството на конфискуваното месо, пропуснатото или унищожено такова. Количеството на заклания добитѣкъ, по видъ, и др. свѣдения, за градоветѣ и селата въ окръга се вижда отъ приложенитѣ къмъ настоящия рапортъ таблици.

Свѣдения за дохода отъ кръвнината се виждатъ отъ приложената таблица.

Трихиноскопиране на свинското месо нягдѣ въ окръга не се извършва поради нѣмаме на удобства, урѣди за цѣльта и нуждния за това ветеринаренъ персоналъ. Тая служба би могла да се урѣди при всѣка една кланица, ако респективнитѣ общини, както си мисляхъ и по горѣ, имаха назначенъ титуляренъ персоналъ. Съгласно разпорѣжданията на почитаемото Министерство, разпорѣдено бѣ на нѣколко пѣти до респективнитѣ ветеринарни лѣкари да прилагатъ трихиноскопирането, обаче то и до сега не се извършва по изложенитѣ горѣ причини. Въ Варна постоянния прѣгледъ на добитѣка за клане и месото му се извършва отъ ветеринарния фелдшеръ по делегация отъ лѣкаря, нѣщо което не е съобразно съ наредбитѣ и законитѣ на страната.

Контрола надъ млѣкото. Млѣкото се продава въ градоветѣ различно: стационарно, въ тѣй нареченитѣ „млѣкарници“, и амбулаторно — чрѣзъ разнасяне въ специални по образца цинкови съдове. Млѣкарницитѣ се помѣщаватъ въ джугени разхвърлени изъ разнитѣ квартали на града, не регламентирани и до сега.

Контрола върху млѣкото и всичкитѣ му видове произвѣдения се извършва сравнително слабо, тѣй като респективнитѣ общини неможатъ да уредятъ тоя сервисъ, макаръ че отъ повѣрената ми канцелария и да сж издадени редица нареждания до сѣшитѣ общини. Прѣзъ 1911 год., за да се тури начало на сѣщата контрола въ гр. Варна, въ съгласие съ градскитѣ санитарна и ветеринарна власти изработихме специаленъ правилникъ, който обгръщаще всецѣло службата и уреждаше цѣлата магерия по сервиса; обаче поради негласуване отъ общинския съвѣтъ на необходимия въ случая кредитъ, тоя правилникъ остана въ желанне да се приложи за въ бъдацие. По сѣщата тая причина и контролтъ се присвои отъ градската медицинска власть, отъ която по настоящемъ се ръководи и извършва. Но не съ подобающата ефикасность. — Извършва се отъ санитарнитѣ агенти и фелдшери при общината, но само прѣзъ врѣме на прѣдприеманитѣ отъ тѣтъ периодически участкови ревизии, микроскопически или чрѣзъ онитване чрѣзъ лакто-денсиметръ по метода на Кювен'а, а когато то се намѣри съмнително и недоброкачественно — взема се проба и се изпраща за анализъ въ градската химическа лаборатория. Употрѣбаваната въ химическата лаборатория метода за анализа е различна и спорѣдъ нуждата. Тая лаборатория по разни причини не работи редовно. Води се регистръ за: млѣто и прѣзмѣто на млѣкопродавеца, мѣстонахождението му (улица, №), на общинското разрѣшение, за констатирано нарушение, мѣстонабавяне на млѣкото и пр.

Въ провинциалнитѣ мѣста контрола се извършва отъ ветеринарнитѣ и медицински власти, но на примитивни начала. Тамъ тоя контролтъ не е редовенъ поради това, че по нѣмане на общински срѣдства, сервиса не е застъпенъ — обстоятелство, което, разбира се, е въ врѣда на народното здравие. Регистри за млѣкопродавцитѣ не се водятъ нигдѣ.

Контрола върху млѣчния добитѣкъ. Въ гр. Варна има десетки краварници и биволарници, но между тѣхъ има само двѣ модерни, съ удобни и хигиенични помѣщения; останалитѣ се помѣщаватъ въ помѣщения съвършено нехигиенични, тъмни, мръсни, по крайнитѣ на града, безъ да иматъ нуждитѣ приспособления и специални за цѣльта отдѣлення. По отношение контролата за здравословността на добитѣка въ всичкитѣ тия краварници и биволарници, отъ страна на градския ветерин. лѣкаръ се извършва само периодически прѣгледъ, тѣй като отъ 1910 г. и до сега туберкулинизация не се извършва, защото персонала е недостатъченъ и по нѣмане на кредитъ за обезщетение ступанитѣ на ония животни, които се убиватъ вследствие на това, че сж туберкулозни. До тая (1910) год. обаче всичкия добитѣкъ въ тия краварници и биволарници е сравнително редовно туберкулинизиранъ и резултата е вписванъ въ специални регистри, като на всѣки ступаникъ сж биле издавани специални книжки, образецъ отъ които сж приложени къмъ отчета на Варненския градски ветеринаренъ лѣкаръ.

Болѣсти, които най-често сж констатирани по добитѣка на краварницитѣ, сж слѣдующитѣ: пироплазмоза, разстройство на пищеваренето, възпаление на млѣето отъ разни причини, помятане и туберкулоза въ различни форми на проявлената ѝ.

Пазари на добитѣка. До окупирването отъ ромѣнскитѣ войски на околнитѣ Добричъ, Балчикъ и Куртбунаръ, въ окръга имаше открити съ специално разрѣшение отъ надлѣжнитѣ власти, пазари съ слѣдитѣ центрове: Варна — всѣки понеделникъ; Добричъ — всѣка сѣбота; Провадия — всѣки вторникъ; Ново село — всѣки петѣкъ, начинал отъ 1 Мартъ до края на Ноември; а Ясж-тене — всѣка срѣда отъ 23 Априлъ до 23 Юлий; Новоградецъ (Козлуджа) — всѣки четвъртъкъ. А панапри: въ Провадия 7. дневенъ отъ първия понеделникъ прѣдъ врѣбница; въ Ново-село отъ 10 до 14 Май и въ Добричъ отъ 21 Мий до 5 Юлий. Изобщо тия пазари и панапри и до сега не сж още уредени, както това прѣдписва закона за санитар. ветеринарна служба и полиция. Тѣ сж на открито мѣсто, безъ ограда или окопи, нѣматъ нуждитѣ постройки и

продажбата на добитъка се извършва безъ всѣкаквъ опредѣленъ редъ, вслѣдствие на което не е възможно до се упражни сериозенъ ветеринарно-санитаренъ контролъ, общинитѣ и въ това отношение още не сж направили нищо и не сж предвидели нужните кредити за цѣльта по бюджетитѣ си, макаръ че прѣзъ миналата година бѣха дали писменни задължения. За да се поставятъ пазаритѣ и панаиритѣ изъ окръга въ подобающето имъ положение, както това е указано въ закона, административната власть не трѣбва да отстаива отъ взетото рѣшение за урѣждането имъ, като запрѣти ония отъ тѣхъ, общинитѣ на които не сж гласували нужните кредити за урѣждането имъ.

Пазари на съѣстни продукти. Такива има открити въ всѣки градски центръ и се извършватъ на открито и състоятъ въ сжитѣ дни на пазаритѣ за добитъкъ, а въ останалитѣ дни—въ разнитѣ дюкяни изъ градоветѣ. Въ Варна месото се продава въ общинскитѣ хали на брой 4 въ II, III, IV и V градски участъци. При съставяне плановѣтъ на тия хали, общината не е съблудила разпорѣжданята на чл. 258 отъ закона за санитар. ветерин. полиция. Въ тия хали на долнитѣ имъ етажи липсва нужната вентилация, вслѣдствие на което немогатъ да служатъ за съхраняване на месото и въздуха е разваленъ, тежъкъ, задушливъ и нетърпимъ, а още повече че тамъ сж поставени и нужниците. Липсватъ хладилници и достатъчна вода. Въ горнитѣ пъкъ етажи чистотата е неудовлетворителна поради липса на желане отъ страна на месаритѣ и постояненъ контролъ отъ страна на общината. За да отговарятъ предметнитѣ хали напълно на цѣльта, трѣба да се направятъ слѣднитѣ подобрения: 1) да се поставятъ въ долнитѣ имъ етажи вентилатори за прѣчистване на въздуха; 2) Нужниците да се затварятъ; 3) Да се направятъ хладилници въ които да се държи месото прѣзъ лѣтнитѣ дни; 4) Да се прокара достатъчно вода; 5) Стѣнитѣ на етажитѣ да се измазватъ съ варъ най малко 4 пѣти прѣзъ годината, а поховетѣ да се измиватъ особено прѣзъ лѣтото ежедневно; 6) Капандуритѣ да се поправятъ за да не вали прѣзъ тѣхъ дъждъ на халитѣ, както сега; 7) За всѣка отъ халитѣ да се назначи по едно лице за подържане на потребната чистота, което едновременно ще има да контролира и внасянитѣ тамъ меса да ли иматъ печатъ на скотобойната и пр.; 8) Тѣ трѣба да се ревизиратъ ежедневно отъ Градския Ветеринаренъ Лѣкарь.

Прѣдъ видъ че въ тия хали не всички отдѣлни дюкяни се наематъ за месарници, и нѣкои отъ тѣхъ оставатъ празни прѣзъ цѣлата година, което причинява известна загуба на общината, слѣдва да се измѣни чл. 29 отъ правилника за урѣждане на месопродавницитѣ въ смисълъ, че въ дюкянитѣ на халитѣ могатъ да се продаватъ и други животински произвѣдения като: масло, сирене, яйца, пастарма, наденици, заклани и почистени домашни птици.

Въ гр. Провадия специални частни или общински помѣщения за мѣсопродавници нѣма. Има само дюкени приспособени за месопродавници, които сж стари първобитни частни здания, разхвърлени по разни части на градътъ, и никакъ не отговарятъ на цѣльта. До миналата година сжитѣ тия дюкяни служеха за зарзаватчици и за работилници на мѣсни консерви. Въ останалитѣ мѣста на окръга месарницитѣ сж сжщо въ такива дюкяни както въ Провадия, а по селата въ кръжни и пр.

За подобрението на месарницитѣ въ кръга, издадени сж до сега редъ рѣшения на окр. хигиенически съѣтъ и заповѣди, обаче общинитѣ до сега и въ туй отношение сж останали нехайни.

(Слѣдва)